

ਅਪੀਲੀ ਸਿਵਲ

ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ

ਦੇਬੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਚੰਬੇਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ - ਜਵਾਬਦੇਹ,

1962 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1466.

ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰੀ-ਐਮਪਸ਼ਨ ਐਕਟ (1913 ਦਾ 1) ਸੈਕਸ਼ਨ 15(1) ਅਤੇ (2)-ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਦਾਇਰੇ - ਕੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰਦਾ ਹੈ

234

ਪੰਜਾਬ ਪੂਰਵ-ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਚੈਂਬੇ) ਅਧੀਨ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਰਾਹ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਰਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ, ਭਰਾ ਜਾਂ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਅਗਾਊਂ ਛੂਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਬਹੁਤ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਖੱਟਾ

(khata) ਸੰਯੁਕਤ ਹੋਵੇ। ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀ-ਇਮਪਸ਼ਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਰੇਤਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅਧੀਨ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹੀ ਤੌਰ ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਪ-ਧਾਰਾ "ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ।

ਸ੍ਰੀ ਹਰੀ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ, ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ-ਜੱਜ, ਗੁੜਗਾਓਂ ਦੀ ਵਧੀ ਹੋਈ ਅਪੀਲੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਮਿਤੀ 15 ਅਕਤੂਬਰ, 1962 ਨੂੰ, ਸ੍ਰੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਗੁਪਤਾ, ਸਬ-ਜੱਜ 1 ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤੋਂ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ। ਕਲਾਸ, ਪਲਵਲ ਮਿਤੀ 10 ਜਨਵਰੀ, 1962, ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ।

ਜੇ.ਐਨ. ਕੇਸ਼ਲ, ਵਕੀਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ

ਐਚ.ਐਲ. ਸਰੀਨ, ਐਵੋਕੇਟ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ, ਜੇ.-ਇਹ ਦੇਬੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਧਰਮਪਾਲ ਦੀ ਅਪੀਲ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗੁੜਗਾਓਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਬਲਬਗੜ੍ਹ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਪਿੰਡ ਤਿਲਪਤ ਵਿੱਚ 71 ਕਨਾਲਾਂ ਅਤੇ 10 ਮਰਲੇ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ

ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਿਕਰੀ 11 ਅਗਸਤ, 1960 ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਚੰਬੇਲੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੈਲਤ ਰਾਮ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 25,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਲਈ। ਮੁਦਈ, ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਸਹਿਭਾਗੀਦਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪੂਰਵ-ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

235

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਵਿਕਰੇਤਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੇ ਭਰਾ ਹਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਕੀਮਤ 25,000 ਨੇਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਨੇ ਮੁਦਈਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਅਤੇ 10,000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਤੇ ਪੂਰਵ-ਅਧਿਕਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ-ਆਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ, ਨੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਾਇਆ ਕਿ ਮੁਦਈ, ਭਾਵੇਂ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਸਹਿ-ਭਾਗੀਦਾਰ ਹਨ, ਨੂੰ ਵੈਂਡੀ ਨਾਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਵਧੀਆ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੇ ਭਰਾ ਦਾ ਬੇਟਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਦਈਆਂ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈਆਂ ਦੇ ਪੂਰਵ-ਅਧਿਕਾਰਿਆਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ, ਸ੍ਰੀ ਜਗਨ ਨਾਥ ਕੋਸ਼ਲ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪੂਰਵ-ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੀਆਂ ਉਪ ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹ ਕੇ, ਸਹਿਸ਼ੇਅਰਰ ਨੂੰ ਦਿਓ। ਸੰਯੁਕਤ ਖਾਤ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੇਤਾ, ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੇ ਭਰਾ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਕੋਸ਼ਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪੰਜਾਬ ਪੂਰਵ-ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਭੂਮੀ ਵੇਸਟਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੂਰਵ-ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ-

"(ਬੀ) ਜਿੱਥੇ ਵਿਕਰੀ ਸਾਂਝੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, -

ਪਹਿਲਾਂ, ਵਿਕਰੇਤਾ ਜਾਂ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਜਾਂ ਧੀਆਂ ਜਾਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਜਾਂ ਧੀਆਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ;

ਦੂਜਾ, ਵਿਕਰੇਤਾ ਜਾਂ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਜਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ,

236

ਤੀਜਾ, ਵਿਕਰੇਤਾ ਜਾਂ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਜਾਂ ਪਿਤਾ ਦੇ ਭਰਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ;

ਚੌਥਾ, ਦੂਜੇ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਪੰਜਵਾਂ,.....

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ,

(ਏ) ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜਾਂ ਭਰਾ ਦੁਆਰਾ ਸਫਲ ਹੋਈ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ

ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਵਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹੀ ਔਰਤ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਜਾਂ ਧੀ ਦੁਆਰਾ ਹੈ, ਅਧਿਕਾਰ ਪੂਰਵ-ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ

(i) ਜੇ ਵਿਕਰੀ ਅਜਿਹੀ ਔਰਤ ਦੁਆਰਾ, ਉਸਦੇ ਭਰਾ ਜਾਂ ਭਰਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ;

(ii) ਜੇਕਰ ਵਿਕਰੀ ਅਜਿਹੀ ਔਰਤ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਜਾਂ ਧੀ ਦੁਆਰਾ, ਮਾਂ ਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਜਾਂ ਮਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਵਿਕਰੇਤਾ ਜਾਂ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰ,

(ਬੀ) ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਵੇਚੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਜਿਹੀ ਔਰਤ ਦੀ ਧੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਵਿੱਚ;

ਦੂਜਾ, ਪਤੀ ਦੇ ਭਰਾ ਜਾਂ ਪਤੀ ਦੇ ਭਰਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ. ਔਰਤ।"

ਸ੍ਰੀ ਕੇਸ਼ਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਦਲੀਲ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਰੇਤਾ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਸਬੰਧ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।

237

ਇਸ ਧਾਰਨਾ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਚੈਬ) ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਜੋ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਵ-ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਲੀਲ "ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸ਼ਬਦ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਜੋ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ ਜੇ ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਹੁੰਦਾ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (2), ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਪਿਤਾ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸਫਲ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ, ਸਹਿ-ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ ਪੂਰਵ-ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਜੋਂ ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਸੰਪਤੀ ਜੋ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੁਆਰਾ ਵੇਚੀ ਗਈ ਹੈ। ਚੰਬੇਲੀ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਜਮਾਂਬੰਦੀ ਤੋਂ ਉਸ ਕੋਲ ਆਇਆ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਹ "ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ" ਇਸ ਸੰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਹੀ ਪੂਰਵ-ਉਮੀਦਕਰਤਾ "ਅਜਿਹੀ ਔਰਤ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਜਾਂ ਧੀ" ਅਤੇ "ਅਜਿਹੀ ਔਰਤ ਦੇ ਪਤੀ ਦਾ ਭਰਾ ਜਾਂ ਪਤੀ ਦੇ ਭਰਾ ਦਾ ਪੁੱਤਰ" ਹੋਵੇਗਾ। ਸਹਿ-ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਭਾਵੇਂ ਖੱਟਾ(khata) ਸੰਯੁਕਤ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਪੂਰਵ-ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਚੈਬ) ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਸਿਰਫ ਬੁਧਨ ਚੌਧਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (1) ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਸਟਿਸ ਐਸ.ਆਰ. ਦਾਸ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ ਸੀ, ਪੰਨਾ 194 ਤੇ:

“ਇਹ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 28 ਦੂਜੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ

238

ਇਸ ਕੇਡ ਦੇ ਉਪਬੰਧ', ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸੈਕਸ਼ਨ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਸਮੇਤ ਕੇਡ ਦੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੈਕਸ਼ਨ 30 ਦਾ ਪਾਠ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਗਾੜ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ। ਧਾਰਾ 28 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 29 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 28 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।”

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, 'ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀ-ਇਮਪਸ਼ਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਚੌਥੇ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਰਾਹ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ, ਭਰਾ ਜਾਂ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਬਹੁਤ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ।

ਸੈਕਸ਼ਨ, 15 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਇਸ ਨਿਰਮਾਣ ਤੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ, ਜੋ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਸਫਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਰੇਤਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ "ਦੂਜੇ" ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹੀ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਲ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਕਾਫੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਵੈਂਡੀ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ। ਦਲੀਲ ਦੀ ਇਸ ਲਾਈਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ

239

ਪੂਰਵ-ਇੰਪਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਔਰਤ ਨੇ ਵੇਚੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, 1 ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦੇਵੇਗਾ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ

(1)ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1955 ਐਸ.ਸੀ 191

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :-

ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ)